

Što je Akcijski plan i zašto se donosi

Akcijski plan za nacionalne manjine predstavlja srednjoročni dokument Vlade Republike Srbije, koji je namijenjen isključivo unaprjeđenju prava i položaja nacionalnih manjina. Važno je znati da je Akcijski plan dokument koji se donosi u okviru Pregovaračkoga poglavlja 23 s Europskom unijom, a koje se odnosi na ljudska i manjinska prava. Pitanje prava i položaja nacionalnih manjina jedno je od najvažnijih pitanja koje države kandidatice moraju riješiti ukoliko žele postati punopravnim članicama Unije. Akcijski plan donosi se na temelju već postojećih standarda zaštite nacionalnih manjina, kao što su *Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina* i *Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima*, ali i cjelokupna pravna stečevina Europske unije, u što spadaju i multilateralni i bilateralni ugovori između država o zaštiti prava nacionalnih manjina, a njegova zadaća je pridonijeti boljoj i kvalitetnijoj primjeni ovih standarda. Republika Srbija kao potpisnica ovih dokumenata u obvezi je stalno činiti konkretne korake kako bi se prava nacionalnih manjina štitila, primjenjivala i unaprjeđivala. Kako bi se to moglo ostvariti, neophodno je strateško planiranje i pristup u svim područjima koje su od važnosti za život nacionalnih zajednica. Akcijski plan pokriva sve segmente manjinskoga života te se osim tradicionalnih područja manjinskih prava, kao što su kultura, informiranje, obrazovanje i službena uporaba jezika i pisma, njime nastoje unaprijediti i druga područja kao što su demokratska participacija, upošljavanje, položaj nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, socio-ekonomski položaj, odnos s matičnim domovinama, vjerske slobode. Glavna je zadaća donošenja Akcijskoga plana pridonijeti unaprjeđenju položaja nacionalnih manjina kako bi one postale ravnopravni dio srbijanskoga društva, jer samo priznanje postojanja nacionalnih manjina na teritoriji Republike Srbije ne znači i njihovu ravnopravnost s većinskim narodom.

Kada i kako je donesen prvi Akcijski plan

Prvi Akcijski plan za nacionalne manjine usvojen je 2016. godine, a pratile su ga brojne kontroverze. Među većim problemima je i taj što u njegovu izradu nisu adekvatno bili uključeni predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Institucije Republike Srbije te 2016. ponudile su svoju verziju Akcijskoga plana kao gotovu verziju uz odbijanje većine prijedloga predstavnika nacionalnih vijeća. Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji nastojalo je i tada biti aktivnim sudionikom izrade Akcijskoga plana, ali su tijela državnih vlasti konstantno odbijala prijedloge tijekom njegove izmjene. Pojedini predstavnici nacionalnih vijeća su se čak povukli iz radne skupine. Ističemo kako prilikom izrade prvoga Akcijskoga plana nije postojalo ministarstvo koje bi u potpunosti bilo nadležno za pitanja i prava nacionalnih manjina. Tadašnji Ured za ljudska i manjinska prava bila je institucija koja nije imala nikakve nadležnosti i čije odluke nisu bile obvezujuće, ali je ipak većina aktivnosti bila povjerena upravo njoj. Sljedeći važan problem bio je taj da su aktivnosti bile u potpunosti unificirane i nisu odgovarale realnim potrebama manjinskih zajednica. Sve to pratio je i problem nereálnih vremenskih rokova, nemogućnost uvida trošenja sredstava i neusklađenost indikatora s aktivnostima.

Početak revizije

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Vlade Republike Srbije započelo je 2022. godine s izradom novoga Akcijskoga plana za razdoblje 2022. – 2025. naglašavajući kako je neophodno napraviti otklon od prethodnoga Akcijskoga plana iz 2016. uz aktivno uključivanje predstavnika nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Nova izrada Akcijskoga plana započeta je na temeljima preporuka Četvrtoga mišljenja o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, u kojemu je posebno naglašeno kako je neophodno da Republika Srbija pristupi izradi strateškoga dokumenta koji će pridonijeti unaprjeđenju prava nacionalnih manjina. Na neophodnost usvajanja novoga Akcijskoga plana istodobno su ukazivala i godišnja Izvješća Europske komisije o napretku Srbije u procesu pristupanja EU. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava zadržalo je princip podjele iz prethodnoga Akcijskoga plana u jedanaest poglavlja koja su ključna za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Poglavlja su i u novoj radnoj verziji Akcijskog plana poredana potpuno identično kao u Akcijskom planu iz 2016. na sljedeći način: 1. Osobni statusni položaj; 2. Zabrana diskriminacije; 3. Područje kulture i medija; 4. Sloboda vjeroispovijesti; 5. Uporaba jezika i pisma; 6. Obrazovanje; 7. Demokratska participacija; 8. Odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina u javnom sektoru i javnim poduzećima; 9. Nacionalna vijeća nacionalnih manjina; 10. Ekonomski položaj pripadnika nacionalnih manjina; 11. Međunarodna suradnja. Prilikom izrade radne verzije naglašeno je da se novim Akcijskim planom mora aktivno pridonositi cjelokupnome unaprjeđenju položaja nacionalnih manjina i njihovoj sveobuhvatnoj integraciji u srbijansko društvo i politički sustav. Iako je sam početak izrade radne verzije dokumenta bio ohrabrujući, državne institucije su se ponovno odlučile za ekskluzivni pristup izradi dokumenta, a manjinski prijedlozi su ponovno ostali na marginama. Hrvatsko nacionalno vijeće bilo je jednim od najaktivnijih manjinskih vijeća tijekom izrade radne verzije dokumenta, tako da je uredno dostavljalo svoje prijedloge i sudjelovalo na svim radnim sastancima za njegovu izradu. Ipak, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog nije na koncu usvojilo konkretne prijedloge Vijeća.

Čemu bi trebao doprinijeti i glavne manjkavosti

Naglašavamo kako od kvalitete Akcijskoga plana ovisi i uspješan nastavak procesa integracije Srbije u Europsku uniju. Akcijski plan jedan je od segmenata čitavoga usklađivanja srbijanskih propisa s propisima Europske unije. Manjinsko zakonodavstvo Srbije trenutačno je unutar sebe neusuglašeno, jer ga čini više od 50 zakona koji nisu međusobno dovoljno usklađeni te često dolazi do zakonske kolizije. Posljedica toga su veliki deficiti u primjeni zakona. S druge strane, i dva temeljna zakona kojima se regulira položaj nacionalnih manjina, *Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina* i *Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina*, dva su zakona koja trenutačno više ne odgovaraju aktualnoj manjinskoj situaciji i nisu pridonijeli integraciji manjina u srbijansko društvo. Ipak, unaprjeđenje prava nacionalnih manjina ne ovisi isključivo od izmjene postojećih zakona ili pak donošenja novih, ono podrazumijeva i njihovu punu implementaciju i osmišljavanje konkretnih manjinskih politika koje bi to trebale pratiti. Opravdana je stoga zabrinutost predstavnika nacionalnih vijeća nacionalnih manjina zbog toga

što Republika Srbija i njezina Vlada ponovno prave propuste kao i 2016. godine, što je dovelo do loših ocjena u službenim europskim izvješćima i do usporavanja cjelokupnoga procesa europskih integracija. Hrvatsko nacionalno vijeće jasno i konkretno ukazuje na postojeće manjkavosti aktualne radne verzije, kako bi se izbjegle pogreške činjene s prethodnim dokumentom.

Glavne manjkavosti radne verzije Akcijskoga plana koje državne institucije nastoje usvojiti:

- 1. Aktivnosti unesene u dokument u značajnom dijelu ne odražavaju potrebe nacionalnih manjina u Republici Srbiji**
- 2. Ciljevi, mjere i pokazatelji u najvećoj mjeri koncipirani su tako da njihovom realizacijom neće doći do pomaka u ostvarivanju manjinskih prava**
- 3. Aktivnosti odnosno pokazatelji ne odražavaju postavljene ciljeve odnosno mjere**
- 4. Formulacija ciljeva, mjera, aktivnosti, pokazatelja i jedinica mjere nije ujednačena i najčešće ne odgovara statističkom rječniku i prirodi pojma.**

Ad 1. Aktivnosti unesene u dokument u velikom dijelu ne odražavaju potrebe nacionalnih manjina u Republici Srbiji – Inkluzija nacionalnih manjina u procesu izrade Akcijskog plana bila je stimulativnog karaktera.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog oformilo je posebnu radnu skupinu za pripremu teksta Prijedloga Akcijskog plana sastavljenu od predstavnika nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, nadležnih institucija i organizacija civilnog društva. Prvi sastanak radne skupine organiziran je 20. prosinca 2021. godine nakon kojeg su vijeća 22 nacionalnih manjina popunila i dostavila upitnik vezan za realizaciju starog i izmjene koje treba unijeti u novi akcijski plan za manjine. Na razini Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina izrađen je i dokument s potrebama svih nacionalnih manjina koji je dostavljen Ministarstvu. Nakon toga se promijenio obrazac Akcijskog plana te je Koordinacija (nekoliko vijeća koja su to mogla popratiti) u roku od nekoliko dana dostavila novi dokument – potrebe prilagođene novim obrascima koje su dodatno obrazložene na sastanku održanom u Šapcu od 23. do 25. veljače 2022. Nakon što velika većina potreba nije uključena niti nakon dvodnevnog sastanka, Hrvatsko nacionalno vijeće dostavilo je komentare u nekoliko zasebnih dokumenata prema zadanim poglavljima.

Radna verzija Akcijskog plana, objavljena 15. srpnja 2022., ponovno nije uključila niti jednu od navedenih sugestija zbog čega je Hrvatsko nacionalno vijeće komentare opet dostavilo u okviru online Konzultacija koje su bile otvorene desetak dana (do 26. srpnja 2022.). Nakon zatvorenih konzultacija dostavljeni su nam odgovori na neznatan broj komentara koji su se ticali odbacivanja svih naših prijedloga. Među razlozima se navodi kako se potrebe već nalaze u Strategiji obrazovanja Republike Srbije, da je osoba zadužena za kulturnu baštinu na godišnjem

odmoru, da je u Srbiji nemoguće izraditi statistiku uposlenih osoba i sl., a na najveći broj komentara nismo dobili nikakav osvrt.

Umjesto realnih potreba nacionalnih manjina u većinu područja uvrštene su aktivnosti koje se odnose pretežno na analize, inicijative ili podizanja svijesti bez jasnog sadržaja djelovanja, a realizacija navedenoga za posljedicu neće imati unapređenja prava nacionalnih manjina.

U nastavku su neke od ključnih potreba hrvatske nacionalne manjine koje se ne nalaze u predloženom dokumentu ili se nalaze u stimulativnom obliku ili nemaju odgovarajuće indikatore za navedenu aktivnost:

osobni statusni položaj	Provjera ispravnosti popisnih podataka
	Ispravke netočno unesenih podataka
zabrana diskriminacije	Analiza stanja u području diskriminacije
	Usvajanje Rezolucije o zločinima nad manjinskih narodima u Republici Srbiji 90-ih godina 20. st.
kultura	Razvijanje politike financiranja kulturnog amaterizma
	Osiguravanje adekvatnog i funkcionalnog prostora za rad ustanovama, fondacijama, zadužbinama i udrugama
	Izrada Registra nematerijalne kulturne baštine za svaku nacionalnu zajednicu
	Osiguravanje uvjeta za očuvanje nematerijalne kulturne baštine
	Promocija materijalne i nematerijalne kulturne baštine nacionalnih manjina
	Osiguravanje adekvatnih uvjeta za rad institucija za očuvanje i promociju kulturne baštine nacionalnih manjina (muzeji, knjižnice, arhivi, galerije likovnih umjetnosti...)
	Natječaj za financiranje i sufinanciranje projekata u području suvremenog stvaralaštva, područje kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina
	Natječaj za financiranje i sufinanciranje projekata iz područja zaštite kulturnog nasljeđa
	Implementacija sadržaja nematerijalne i materijalne kulturne baštine nacionalnih manjina u postojeće programe rada kulturnih ustanova čiji su osnivači JLS, APV i RS
mediji	Osiguravanje materijalno-tehničkih i kadrovskih uvjeta za rad redakcija na manjinskim jezicima financiranih iz proračuna RS i APV
	Adekvatan model koji osigurava financijsku održivost medija na jezicima nacionalnih manjina i očuvanje postojeće razine ostvarenosti prava
	Osiguravanje održivosti medija uključujući i produkciju medijskih sadržaja, čiji su osnivači posredno NSNM
	Povećanje količine sadržaja na jezicima nacionalnih manjina na javnom radio televizijskom servisu (RTS) kroz:

	<ul style="list-style-type: none"> – osnivanje redakcije za program na jezicima nacionalnih manjina – osiguravanje informativnog sadržaja na jezicima nacionalnih manjina – emitiranje kulturno-obrazovnog programa na jezicima nacionalnih manjina – širenje suradnje s javnim medijskim servisima zemalja koje imaju nacionalne manjine u Srbiji – ostvarivanje suradnje s neovisnim manjinskim produkcijama, sukladno zakonskoj obvezi objavljivanja programskih sadržaja neovisnih produkcija kako bi se preuzimao sadržaj na manjinskim jezicima. – preuzimanje i distribucija medijskih sadržaja iz matičnih država na jezicima nacionalnih manjina
sloboda vjeroispovijesti	Razvijanje politike financiranja tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica
	Povrat crkvene imovine na temelju Zakona o restituciji
	Povećanje svijesti o postojanju i djelovanju tradicionalnih vjerskih zajednica kroz veću zastupljenost u medijima
	Redovito sufinanciranje proizvodnje medijskih sadržaja tradicionalnih vjerskih zajednica
službena uporaba jezika i pisma	Usklađivanje Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakon o državnoj upravi i Zakona o uposlenima u autonomnoj pokrajini i JLS sa Zakonom o službenoj uporabi jezika i pisma s posebnim osvrtom na: <ul style="list-style-type: none"> – određivanje posebnih uvjeta za uposlene za pojedina radna mjesta u pogledu poznavanja jezika nacionalnih manjina – vođenja kadrovskih evidencija u kojima se posebno vode podaci o jezičnoj stručnosti uposlenih
	Provođenje nadzornih i inspekcijskih postupaka i kontrola u području službene uporabe jezika i pisma, posebno u javnim institucijama
	Usvajanje Uredbe kojom će se propisati sistematizacija poslova s posebnim osvrtom na potrebe poznavanja manjinskog jezika za pojedina radna mjesta u javnoj upravi
	Izmjena Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma na način uvođenja kaznenih odredbi za neprimjenu Zakona
obrazovanje	Jačanje jezičnih kompetencija i učenje stručne terminologije za studente
	Proširenje mreže predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola sukladno usvojenim posebnim kriterijima za otvaranje odgojnih skupina i odjela
	Jačanje kapaciteta stručnih i inspekcijskih službi
	Upošljavanje jezično stručnog kadra u nastavi
	Provođenje cjelovite kurikularne reforme na jezicima nacionalnih manjina
	Odobravanje udžbenika, nacionalnih dodataka i didaktičkih materijala na jeziku i pismu nacionalne manjine na način: <ul style="list-style-type: none"> – uključivanja predmetno i jezično stručnog člana komisije predstavnika nacionalne manjine

	<ul style="list-style-type: none"> – zadržavanja neutralnosti komisije u pogledu identitetskih pitanja – uvažavanje pluralnih perspektiva u imenovanjima i tumačenjima određenih identitetskih pitanja – financiranja procesa odobrenja udžbenika kao pomoćnog nastavnog sredstva koje je inicirao NSNM
	Provođenje kampanja za upis u nastavu na manjinskim jezicima
demokratska participacija	Uključivanje legitimnih predstavnika nacionalnih manjina u rad komisija, odbora, stručnih i drugih radnih skupina, predstavničkih i drugih izvršnih tijela na svim razinama vlasti
	Izmjena normativnog okvira sukladno međunarodnim preuzetim obvezama o zastupljenosti nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini i u izvršnoj vlasti u JLS
upošljavanje	Izmjena i primjena <i>Zakona</i> po pitanju sistematizacije radnih mjesta sukladno načelu razmjerne zastupljenosti uposlenih u državnoj upravi, pravosudnim tijelima i tijelima jedinice lokalne samouprave
	Analiza stanja od strane državne uprave, pravosudnim tijelima i tijelima jedinice lokalne samouprave o razmjernoj uposlenosti pripadnika nacionalnih manjina
nacionalna vijeća	Analiza normativnog okvira kojim se uređuju prava pripadnika nacionalnih manjina s posebnim osvrtom djelotvorne i održive mehanizme za zaštitu prava i unaprjeđenja položaja nacionalnih manjina
	Izmjene i dopune postojećeg normativnog okvira, kao i usvajanje novih zakona koji će: <ul style="list-style-type: none"> – poštivati načelo samouprave u dijelu manjinskih prava – ostvariti u punom kapacitetu načelo kulturne autonomije – jasno i precizno definirati pravni status nacionalne manjine i nacionalnog vijeća – osigurati adekvatni i održivi proračunski okvir za financiranje rada nacionalnih vijeća sa svih razina vlasti – osigurati adekvatan prostor za rad nacionalnih vijeća i područnih ureda – uvesti pravo veta NSNM na one pravne akte za koje se može smatrati da negativno tretiraju prava nacionalnih manjina, nadležnosti vijeća i manjinsku kulturnu autonomiju – propisati kaznene odredbe za nepoštivanje zakonom utvrđenih nadležnosti nacionalnih manjina
	Primjena izmijenjenog zakonodavnog okvira
	Izrada i primjena pravilnika o financiranju NSNM s preciziranim kriterijima o raspodjeli sredstava: <ul style="list-style-type: none"> – iz proračuna Republike Srbije sukladno izmijenjenim Zakonom o NSNM

	<ul style="list-style-type: none"> – iz proračuna AP Vojvodine sukladno Zakonu – iz proračuna JSL sukladno Zakonu o Službenoj uporabi jezika i pisma <p>Osiguravanje adekvatnog prostora, materijalno-tehničkih i kadrovskih uvjeta za rad sjedišta NSNM i područnih ureda</p>
Savjeti za međunacionalne odnose	Izmjene Zakona o lokalnoj samoupravi, posebno u dijelu koji se odnosi na osnivanje, nadležnosti i funkcioniranje Savjeta za međunacionalne odnose
	Omogućiti punu implementaciju Zakona o lokalnoj samoupravi u svezi s osnivanjem Savjeta za međunacionalne odnose
	Nadzor nad provođenjem Zakona o lokalnoj samoupravi
ekonomski razvoj	Institucionalno provođenje preporuka socio-ekonomske analize
	Donošenje i primjena posebnih programa za održivi razvoj s naglaskom na svaku manjinsku zajednicu sukladno njezinim karakteristikama i potrebama
	Formiranje posebnog proračunskog fonda namijenjenog razvoju područja u kojima tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina
	Izrada i implementacija programa razvoja upravljanja prirodnim resursima
međunarodna suradnja	Aktivnosti na razvijanju dobrih odnosa između Srbije i matične države nacionalne manjine
	Provođenje u praksu preporuka bilateralnih dokumenata
	Uključivanje predstavnika NM u međudržavne programe i projekte na svim razinama od značaja za društveni položaj NM
	Unaprjeđenje prekogranične suradnje jedinica regionalne i lokalne samouprave s matičnim državama NM uz aktivno uključivanje NSNM

Ad 2. Ciljevi, mjere i pokazatelji su u najvećoj mjeri koncipirani tako da njihovom realizacijom neće doći do pomaka u ostvarivanju manjinskih prava

Umjesto realnih potreba koje su iskazale nacionalne manjine, u većinu poglavlja uvrštene su aktivnosti koje se odnose pretežito na analize, inicijative ili podizanja svijesti bez jasnog sadržaja djelovanja, a realizacija navedenoga za posljedicu neće imati unaprjeđenja prava nacionalnih manjina. Npr.:

- Kao jedini pokazatelj mjere „Unaprjeđenje uvjeta za zakonito i pravilno provođenje Popisa“ navodi se da će podaci o broju pripadnika nacionalnih manjina biti dostupni! Sa sigurnošću možemo unaprijed znati da će popisni podaci biti objavljeni najkasnije do polovine 2023. godine. Znači li to da je njihovom objavom ispunjen uvjet da je Popis stanovništva proveden zakonito i pravilno proveden?
- Nijedan pokazatelj u okviru poglavlja „Zabrana diskriminacije“ ne govori o biti ovog područja, a to je smanjenje slučajeva diskriminacije. Nije predviđena niti jedna aktivnost analize slučajeva diskriminacije pogotovo diferencirana po nacionalnim zajednicama, a na koncu mjerenje postotka njenog umanjenja kroz godine.
- Područje kulture i potreba nacionalnih manjina je puno šira od navedenog stupnja zadovoljstva dodjelom sredstava po natjecajima i stupnju u kom je omogućeno isključivo praćenje razine zaštite i očuvanja NKB. Nije uključena čak ni zaštita i očuvanje već samo praćenje razine zaštite očuvanja NKB. Popratit ćemo, zaključiti da veliki dio baštine nije zaštićen i pokazatelj će time biti ostvaren, a cijelo područje izrade popisa, zaštite i promocije kulturne baštine je izostavljeno.
- Glavni tj. posebni cilj u području medija je ispitati utjecaj privatizacije na medije i osigurati neovisnost medija. Analiza će pokazati da su privatizacijom umanjena stečena prava i čitav posebni cilj ovog poglavlja će bi ostvaren.
- Društveni dijalog samo je prvi korak u procesu osmišljavanja novih načina predstavljanja nacionalnih manjina u okviru demokratske participacije, a nikako ne može biti jedini pokazatelj ostvarivanja ove mjere.
- Nacionalna vijeća nacionalnih manjina i Savjeti za međunacionalne odnose su dvije odvojene kategorije koje ne regulira isto zakonodavstvo. Ova dva područja treba razdvojiti u dva zasebna poglavlja. Na način kako su sada postavljena, iznimno važno poglavlje nacionalnih vijeća nacionalnih manjina zamaskirano je pokazateljima i aktivnostima u okviru poglavlja Savjeta za međunacionalne odnose, a ključne točke koje se odnose na vijeća su izostavljene.
- Same analize kao predviđene aktivnosti unutar poglavlja Nacionalnih vijeća neće značiti da je rad nacionalnih vijeća unaprijeđen.
- Broj bilateralnih sastanaka kao pokazatelj predviđen u okviru poglavlja međunarodne suradnje može govoriti samo o učestalosti susreta, a nikako o poboljšanju međunarodne suradnje.

Ad 3. Aktivnost ili pokazatelj mora odražavati postavljeni cilj odnosno mjeru

U velikom broju slučajeva u predloženom dokumentu nema povezanosti između ciljeva, mjera i pokazatelja, npr.:

- Dostupni podaci popisa stanovništva nisu pokazatelj unaprjeđenih uvjeta za zakonito i pravilno provođenje Popisa
- Provedene kampanje i obuke o zabrani diskriminacije nisu pokazatelj podignute svijesti o zabrani diskriminacije
- Za poseban cilj unaprjeđenja raspodjele sredstava u području kulture definiran je pokazatelj „Stupanj u kom je omogućeno praćenje razine zaštite i očuvanja nematerijalnog kulturnog nasljeđa pripadnika manjina“.
- Izrečene mjere i broj povreda Kodeksa novinara Srbije ne pokazuje da je procijenjen utjecaj procesa privatizacije na medije.
- Održan društveni dijalog nije pokazatelj da su osmišljeni novi načini za demokratsku participaciju i predstavljanje pripadnika nacionalnih manjina
- Izrada analize i predstavljanje rezultata kao aktivnosti ne znači da će novi načini za predstavljanje pripadnika nacionalnih manjina biti osmišljeni što je postavljeno za cilj
- Izrađene analize ne pokazuju da je rad nacionalnih vijeća unaprijeđen
- Provedena istraživanja ne ukazuju na unaprjeđenje interkulturnog dijaloga
- Jedini pokazatelj broj održanih sastanaka u okviru međunarodne suradnje ne ukazuje da je bilateralna suradnja ojačala.

Ad 4. Formulacija ciljeva, mjera, aktivnosti, pokazatelja i jedinica mjere nije ujednačena i najčešće ne odgovara statističkom rječniku i prirodi pojma

Formulacija pojmova u dokumentu najčešće nije sukladna pravilima struke:

- Cilj: Što nam je cilj? (pr. Unaprjeđenje, razvoj)
- Pokazatelj: Što pokazuje da je naš cilj ostvaren? (npr. govor mržnje se javno osuđuje, obuke se provode, akti se pravilno kvalificiraju ...)

U dokumentu pokazatelji najčešće nisu SMART i bit će poteškoća prilikom njihove valorizacije. Npr. „Kvaliteta dodjeljivanja sredstava za podršku očuvanju i promociji manjinskih kultura, na nacionalnoj i pokrajinskoj razini i iz proračunskog fonda za nacionalne manjine, zasnovan na pravičnoj raspodjeli proračuna prema specifičnim potrebama svake nacionalne manjine i vrsti korisnika sredstava.“ Što znači kvaliteta dodjeljivanja sredstava? Kako će se to mjeriti? Što je pravična raspodjela?

- Jedinica mjere: Čime se mjeri pokazatelj? (npr. brojem sudionika u provedenoj obuci, brojem građana koji su osviješteni, brojem dokumenata u kojima je ugrađena anti diskriminacijska perspektiva...).

U dokumentu za jedinicu mjere najčešće je napisana samo riječ „broj“, a potrebno je odgovoriti na pitanje „Broj čega?“ Nadalje, jedinica mjere ne može biti „potpuno dostupni“ podaci. Što znači potpuno dostupni, kako će se to izmjeriti?

Jedinica mjere: broj na skali 1-10. Tko će procjenjivati na skali? svaki NSNM? Je li to onda objektivni pokazatelj?

- Bazna i ciljna vrijednost: Koliko jedinica mjere imamo sada, a koliki nam je cilj imati? (izražena u broju sudionika, broju dokumenata...)

Ciljna vrijednost „potpuno 100 % zadovoljstvo“ nije realno za očekivati. Nikada neće moći biti realizirano

- Aktivnost: Što ćemo raditi? (pr. Edukacija, kampanja...)

Zaključak:

Iako je sam početak izrade radne verzije dokumenta bio ohrabrujući, državne institucije su se ponovno odlučile za jednostrani pristup izradi dokumenta, a manjinski prijedlozi su ponovno ostali na marginama. Osim toga, dokument ima velike manjkavosti u pogledu struke i statističkih normativa. Hrvatsko nacionalno vijeće bilo je jednim od najaktivnijih manjinskih vijeća tijekom izrade radne verzije dokumenta tako da je aktivno dostavljalo svoje prijedloge te je unatoč velikoj konfuziji i prekratkim rokovima sudjelovalo na svim radnim sastancima i odgovorilo na sve zahtjeve tijekom njegove izrade. Ipak, čini se da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

i društveni dijalog imalo svoju viziju onoga što je nacionalnim manjinama potrebno, važno i neophodno za ostvarivanje njihovih prava.

Ovakav prijedlog Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina nema suglasnost za usvajanje od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, a čvrsto vjerujemo da će nadležna tijela Europske unije navesti nadležne institucije Republike Srbije da sve gore nabrojane manjkavosti u što je moguće skorijem roku otklone ili pak razumno obrazlože u slučaju njihovog odbacivanja.